

Greta Garbo (18 września 1905 w Sztokholmie - 15 kwietnia 1990 w Nowym Jorku)

Ta gwiazda Hollywood ze Szwecji,

najpierwsza w filmowej kolekcji,

"boska" nieznana,

wszem uwielbiana,

obiekt niespełnialnych projekcji.

(ebs)

Greta Garbo - gwiazda filmowa, czterokrotnie nominowana do Oscara, po zagranieniu w kilku europejskich filmach w pierwszej połowie lat 20., wyjechała do Hollywood, gdzie związała się ze studium Metro-Goldwyn-Mayer, z branży filmowej wycofała się, nie skończywszy nawet czterdziestu lat. Ma na swoim koncie ponad 20 głównych ról w filmach fabularnych, a do jej największych osiągnięć aktorskich zalicza się kreacje przedstawione w filmach "Ludzie w hotelu", "Królowa Krystyna", "Dama kameliowa" i "Ninoczka". W 1999 roku trafiła na 5. miejsce listy najlepszych aktorek wszech czasów, skompilowanej przez Amerykański Instytut Filmowy.

<https://www.youtube.com/watch?v=wnsrsBqYGGA>

Urodziła się jako Greta Lovisa Gustafsson 18 września 1905 roku w Sztokholmie, gdzie jej rodzice przeprowadzili się w poszukiwaniu pracy. Keta (tak nazywano zdrobniale Gretę) wychowywała się wraz z dwojgiem rodzeństwa: siostrą Alwą i bratem Svenem. Już jako dziecko zdradzała skłonności do izolacji, co w jej dorosłym życiu miało rozwinąć się na szerszą skalę. Jako dziecko nie lubiła szkoły. Dokuczano jej tam z powodu lekkiej nadwagi i wysokiego wzrostu (już jako dwunastolatka osiągnęła swój dorosły wzrost, 170 cm). Była wówczas bardzo nieśmiała i zamknięta w sobie z powodu kompleksów.

Jej ojciec zmarł, gdy miała 14 lat. Wtedy też porzuciła szkołę i rozpoczęła pracę w domu towarowym, skąd została zwolniona za kradzież sukienki. Wystąpiła w reklamie, co umożliwiło jej opłacenie kursu teatralnego. Zagrała także kilka epizodycznych ról w szwedzkich filmach.

Kiedy miała 16 lat, Erich Pöschler zaproponował jej pierwszą rolę w filmie "Petter włóczęga". Recenzje były przychylne aktorce. Jesienią 1922 Greta zdała egzamin wstępny do Królewskiej Akademii Sztuki Teatralnej. Tam zwrócił na nią uwagę Mauritz Stiller, najwybitniejszy wówczas reżyser w Szwecji, i powierzył jej rolę hrabiny Elżbiety w filmie "Gdy zmysły grają". Film okazał się sukcesem i to zapoczątkowało bezprecedensową światową karierę młodej aktorki, która stała się jedną z największych gwiazd kina niemego.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZN-H9sHYb8s>

W Berlinie Stiller i Garbo poznali Louisa Mayera, jednego z założycieli Metro-Goldwyn-Mayer, największej wówczas wytwórni filmowej. Zaproponował im wyjazd do Hollywood, by tam produkować kolejne filmy.

Pseudonim aktorki powstał w 1923. Jest kwestią sporną, w jaki sposób powstał i czy wymyśliła go ona sama czy Mauritz Stiller. Być może pochodzi od polskiego słowa "garbować" - Mauritz Stiller znał język polski - Mauritz Stiller właśc. Mosze Stiller (17 lipca 1883 w Helsinkach - 18 listopada 1928 w Sztokholmie) - fiński reżyser, scenarzysta i aktor filmowy i teatralny, jeden z czołowych twórców kina niemego. Pochodził z rodziny rosyjsko-polskich Żydów. Wraz z Victorem Sjöströmem współtworzył przełomowy nurt w światowym kinie niemym, zwany "szkołą szwedzką". Pracował przez jakiś czas w USA, ale ostatecznie nie odnalazł się w tamtejszym systemie produkcyjnym.

W lutym 1926 miał premierę pierwszy amerykański film Stillera i Garbo, "Słownik hiszpański". Okazał się sukcesem, tak jak kolejny, zatytułowany "Kusicielka". Jeszcze przed premierą "Kusicielki" ukończono zdjęcia do filmu "Symfonia zmysłów", w którym aktorka po raz pierwszy zagrała u boku Johna Gilberta. Kolejne filmy ugruntowały pozycję Greta Garbo jako jednej z najsłynniejszych aktorek tamtego okresu, m.in. "Żar miłości" (1928) czy ostatni niemy film "Pocałunek" (1929). Greta Garbo uchodziła także za jedną z najbardziej tajemniczych kobiet w Hollywood.

<https://www.youtube.com/watch?v=MqglPPvdBwM>

Kariera aktorki nie zachwiała się nawet z nadejściem ery filmu dźwiękowego. W 1930 miał premierę pierwszy dźwiękowy film Garbo, "Anna Christie". Okazał się on dużym sukcesem, podobnie jak "Romans", dwukrotnie nominowany do Oscara. Rok później zagrała główną rolę w filmie "Mata Hari", a w 1932 wystąpiła w produkcji "Ludzie w hotelu", opartej na powieści Vicki Baum. W filmie tym Garbo wypowiedziała legendarne już słowa "Chcę być sama". Obraz, w którym zagrami także Joan Crawford i John Barrymore, stał się ogromnym sukcesem. Pod koniec 1933 aktorka zagrała główną rolę w "Królowej Krystynie", która uznawana jest za jej najlepszą kreację. Dobrze przyjęty został także kolejny film, "Dama kameliowa", jednak "Pani Walewska" z 1937 nie zdobyła uznania krytyków.

Przełomem okazał się film "Ninoczka" z 1939. Komedia ta całkowicie zrywała z mitem Garbo jako kobiety zimnej, tajemniczej i niedostępnej. Aktorka wykazała się w nim poczuciem humoru, a sam film reklamowano sloganem "Garbo się śmieje!". W 1941 nakręcono ostatni, jak się później okazało, film z Gretą Garbo. Była to "Dwulicowa kobieta", w którym aktorka zagrała podwójną rolę. Produkcja ta okazała się całkowitą porażką komercyjną i zebrała bardzo negatywne oceny krytyków. Po tym filmie Garbo wycofała się z branży filmowej. Po raz ostatni pokazała się na ekranie w filmie pornograficznym "Adam & Yves" (1974), uchwycona w kadrze gdy przypadkowo znalazła się na planie, spacerując po ulicy Nowego Jorku.

W kolejnych latach pojawiały się próby nakręcenia nowych filmów, lecz żaden z tych projektów nie został zrealizowany. Aktorka rzadko pojawiała się publicznie, a jej naturalna potrzeba samotności osiągnęła po

zakończeniu kariery apogeum. Aktorka prowadziła niemal pustelnicze życie, zimą w Nowym Jorku, latem w szwajcarskim kurorcie Klosters aż do końca swojego życia.

<https://www.youtube.com/watch?v=1Aa3NR5D0GY>

Zmarła 15 kwietnia 1990 roku na zapalenie płuc i niewydolność nerek. Jej ciało po śmierci poddano kremacji i po długotrwałych formalnościach prawnych prochy aktorki spoczęły w końcu na cmentarzu Skogskyrkogården w jej rodzinnym Sztokholmie.

<https://www.youtube.com/watch?v=6SxAsWxfvSs>

Greta Garbo prowadziła samotniczy tryb życia. Stroniła od ludzi i źle czuła się w otoczeniu tłumu. Podczas kręcenia scen zbiorowych, w których brała udział większa liczba aktorów i statystów, musiano posłużyć się dublerką. Rzadko udzielała wywiadów i nie opowiadała o swoim życiu prywatnym, co przyczyniło się do stworzenia jej mitu i legendarnego wizerunku *femme fatale*. Jej izolowanie się od ludzi przybierało formę autyzmu, szczególnie w późniejszych latach życia, po tym jak aktorka wycofała się z branży filmowej.

https://www.youtube.com/watch?v=c-36Haj_UVI

Była osobą biseksualną (choć według części osób znających ją prywatnie, była aseksualna). Miała romans między innymi z aktorem Johnem Gilbertem, z Marlene Dietrich i pisarką Mercedes de Acosta. Nie potwierdza się teoria, jakoby miała mieć romans ze swoim mentorem, Mauritzem Stillere, ponieważ reżyser był homoseksualistą. Z Johnem Gilbertem aktorka miała wziąć ślub. Podobno w ostatniej chwili podczas składania podpisów odłożyła pióro. Nigdy nie wyszła za mąż, nie miała dzieci.

<https://www.youtube.com/watch?v=JvwITwcYK6o>

"Rzadko kiedy kobieta wybacza mężczyźnie zazdrość; jeśli nie jest zazdrosny, nie wybacza mu nigdy." (GG)

Jeśli chcemy powiedzieć, że bardzo nam daleko do kogoś ważnego, to mówimy: "nawet koło niego nie siedziałeś!". Otóż ja kiedyś siedziałam koło Greta Garbo! Na pewnym kameralnym koncercie w Zurichu. Miejsce w miejsce z nią siedziała moja mama, a ja obok... GG miała wtedy 80 lat... Ostatnie lata życia spędzała pół na pół w Nowym Jorku i szwajcarskim Klosters, zimy w NY, lata w Klosters. W Klosters moi teściowie mieli dom, jeździliśmy tam często, ale częściej zimą, tam jej nigdy nie zobaczyłam, choć opowiadano, że można ją zobaczyć, jak się gimnastykuje na balkonie... lub spotkać jak spaceruje po wsi, czuła się tam bezpiecznie, bo nikt jej nie zaczepiał, ktoś ją jednak potajemnie sfotografował, sfilmował.